

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/105470,Podroze-w-czasie-z-Wojciechem-Korfantym.html>
28.04.2024, 04:41

Podróże w czasie z Wojciechem Korfantym

Projekt realizowany przez Muzeum Powstań Śląskich w ramach obchodów 100. rocznicy wybuchu II Powstania Śląskiego

W 2020 roku obchodzimy 100. rocznicę wybuchu II Powstania Śląskiego, jednego z trzech zrywów ludności polskiej, których skutkiem było przyłączenie części Górnego Śląska do Polski. Wybuch powstania poprzedziło wiele znaczących, ale i dramatycznych wydarzeń. Od stycznia 1920 roku na Górnym Śląsku zaczęły obowiązywać regulacje Traktatu Wersalskiego, a władzę objęła Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa na Górnym Śląsku. Oddziały alianckie, składające się w trakcie II Powstania Śląskiego z Francuzów i Włochów, zastąpiły stacjonujące dotychczas na tym terenie oddziały niemieckie. Pod skrzydłami wojsk sojuszniczych uaktywniły się polskie struktury organizacyjne. W Bytomiu rozpoczął działalność Polski Komisariat Plebiscytowy z Wojciechem Korfantym na czele. Siłę militarną stanowiła Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska dowodzona przez Alfonsa Zgrzebnioka. Polska i Niemcy prowadziły przygotowania do plebiscytu oparte na szerokiej kampanii propagandowej. Oficjalnie bezstronna policja bezpieczeństwa Sicherheitspolizei (Sipo) wspierała stronę niemiecką. 17 sierpnia 1920 roku, na wieści z frontu wojny polsko-bolszewickiej, w Katowicach doszło do zamieszek wywołanych przez Niemców. Pomagający rannym lekarz – Andrzej Mielecki został zaatakowany przez niemieckie bojówki, a następnie wyciągnięty z ambulansu i wrzucony do rzeki Rawy.

Podróże w czasie z Wojciechem Korfantym.

Śmierć tego zasłużonego działacza stała się jedną z przyczyn wybuchu II Powstania Śląskiego. W reakcji na te wydarzenia 19 sierpnia 1920 roku Alfons Zgrzebniok wydał rozkaz podjęcia działań bojowych. Walki wybuchły jednocześnie w powiatach pszczyńskim, rybnickim, katowickim, lublinieckim, tarnogórskim, toszecko-gliwickim i zabrskim. Walczono także w rejonie linii Opole – Krasiejów – Dobrodzień oraz w okolicach Raciborza i Koźła. Powstańcy opanowali większość strategicznych terenów przemysłowych z wyjątkiem dużych miast, w których stacjonowały wojska alianckie oraz jednostki Sipo. Niemieckie garnizony Sipo zostały otoczone (cernowane) w koszarach, co uniemożliwiało jakiekolwiek działania odwetowe. W tym czasie powstańcy rozbrajali i opróżniali składy – 2 – niemieckiej broni i amunicji. Wojska francuskie, wchodzące w skład oddziałów alianckich, przychylnie odnosiły się do działań powstańczych, co miało ogromny wpływ na rezultat powstania. Widząc brak reakcji Komisji Międzysojuszniczej na interpelacje dotyczące sankcji wobec powstańców, strona niemiecka zgodziła się na warunki zawieszenia broni i likwidację skompromitowanej policji bezpieczeństwa Sipo. W jej miejsce powołano mieszaną, polsko-niemiecką policję plebiscytową Abstimmungspolizei (Apo). Podstawowy cel powstańców został osiągnięty, w związku z czym II Powstanie Śląskie zakończyło się 25 sierpnia 1920 roku.

Sierpień 1920 roku. Na Górnym Śląsku narasta napięcie. Lada chwila wybuchnie II Powstanie Śląskie. Posiadamy wciąż niewiele informacji z tego okresu, a przynajmniej takich, które pozwoliłyby nam się zbliżyć do niektórych postaci związanych z Powstaniami Śląskimi, nieco bardziej niż pozwalają na to karty historycznych opracowań. Proponujemy więc nietypową podróż w czasie. Dostarczymy ówczesnym bohaterom narzędzia komunikacyjne, które znamy dziś:

komunikatory internetowe, wideokonferencje czy platformy społecznościowe. Chcemy zapytać, w jaki sposób by z nich skorzystali, jaki ślad mogliby po sobie zostawić. Czy powstańcze walki to dobry materiał na relację z Instagrama? Ile laików zebrałby live Korfantego? A może wręcz przeciwnie - stałby się źródłem memów...

7 filmów, które powstały w wyniku realizacji zadania, zostało umieszczonych w 100. rocznicę wybuchu II Powstania Śląskiego.

Zapraszamy do wspólnej filmowej podróży w czasie z Wojciechem Korfantym, wyreżyserowanej przez Roberta Talarczyka, w którą zabiorą nas artystki i artyści związani z Teatrem Śląskim im. St. Wyspiańskiego w Katowicach.

reżyseria: Robert Talarczyk

scenariusz: Miłosz Markiewicz

konsultacje historyczne: Maciej Fic

video: Mateusz Znaniecki, Kamil Małecki

scenografia Dagmara Walkowicz-Goleśny

kostiumy: Dorota Damec

kierownictwo produkcji: Małgorzata Długowska-Blach

występują:

dziennikarka Alicja – Aleksandra Przybył

Wojciech Korfanty – Dariusz Chojnacki

Alfons Zgrzebniok – Bartłomiej Błaszczński

Konstanty Wolny – Dawid Ściupidro

Józef Dworaczek – Kamil Suszczyk

Jan Emil Stanek – Arkadiusz Machel

Robert Kula – Mateusz Znaniecki

Maria Kujawska – Katarzyna Błaszczńska

ks. Jan Brandys – Michał Piotrowski

Karol Grzesik – Piotr Bułka

Odcinek 1

Odcinek 2

Odcinek 3

Odcinek 4

Odcinek 5

Odcinek 6

Odcinek 7